

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Mórton Zsigmond*
Cím: *A nyomor képe Budapesten*

Forrás: *Magyarország*

Bn
(Hely)

1923. 12. 12.
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy *361.1*

Hely

Idő *'1923'*

Személy

Hely

A nyomor képe Budapesten

December 11.

Följegyzem beszélgetésemet egy tiszteletreméltó úriemberrel, aki hosszú évtizedek óta foglalkozik a különböző segélyakciók ügyével.

Azt kérdeztem tőle:

— Ön azt mondja, hogy Budapest segélyre szoruló lakossága sok-sok százezerre megy. Hol vannak ezek?... Ha a nagykörúton végigmegyek, csupa rendesen öltözött embert látok s ha a mellékutcában járok, akkor sem találok mezítlábas gyermeket...

A deresfejű, kövér, kedves úr rám nézett.

— Értem, kérem... Ön azt akarja mondani, hogy a legszomorúbb szegénység is egy olyan külsőt visel ma, ami a francia forradalom csőcselékje számára fényezésnek tűnt volna fel... Igaz... Az irodalom, a festészet, a történetírók, az iskola egy olyan népnomor fogalmához szoktattak hozzá, amely mélyen alatta van az állati létezésnek. Kidülledt szemekkel, az éhség örületével funtak elő az egyiptomi gúlák rabszolgái s tagolatlan ordítással reszkettetik meg a szívet: ez ma hiányzik. Az utolsó hetven évben tudtommal éhínség nem volt sehol Európában. Mióta a búza Amerikából olcsóbban ér a máramarosi hegyekbe, mint a magyar Alföldről, azóta az életfenntartáshoz való élelem eljut minden gyomorba. Ugyanígy van a ruhával is: mióta a gépek dolgoznak fel a gyapjút szővétté, azóta abból az állati szőrből, vagy fagyapótból mindenkinek olcsóbban jut valamennyi, mint abban az időben, mikor a család maga csinálta meg keservesen s rosszul a saját gabáját.

Komolyan s meggyőződéssel mondta:

— Revideálni kell a nyomorról való nézeteket: se kell szállítani az igényeket, nem szabad a közön-

ségnek többé kivert kuvaszformájú embereket keresni a nyomortanyákon... A nyomor nem olyan durva, mint száz év előtt volt... Emlékezzék vissza az őszirózsás forradalomra: teljesen hiányzottak a sansculotteok, a valóságos nadrágtalanok... Az utcák kitűnően öltözött katonaruhákkal és jó polgári ruhás férfakkal s nőekkel voltak tele:

figyelmeztetem a történelmi festőket, hogy soha ne merészeljék az 1919-es, vagy a mai német forradalmat olyan csőcselékkel népesíteni be, mint a Dózsa György korának forradalmát.

Én ugyan meg vagyok győződve afelől is, hogy a XVI. század mezítlábas parasztja nem a mezítláb miatt volt forradalmár, mert az neki a rendes viselete volt. S a mai idők forradalmára szintén nem érzi csekélyebb mértékben a lázadás izgalmát, csak azért, mert polgári ruhát s külsőt visel. A XX-ik század forradalmát már nem érzékítheti meg a festő cafatokban csüngő rongyokkal: csak a lélek kifejezésével az egész test robbanó kitörésében...

Aztán ezt hangsúlyozta:

— Külön kell választani a szemünkben beállított nyomorkülsőségeket, a nyomorérzésének megfigyelésétől. Más a nyomor, más a nyomorérzés.

— A nyomor nem betegség, hanem állapot. Az ember pedig mindenféle állapotban meg tud élni s mindenféle állapothoz hozzá tud edződni, ha abban egy törvényszerű rend nyugalma található.

— Hazajön például egy tiszt az orosz fogságból: rendkívül elnyűtt katonaruha van rajta, lesóványodva, borostás arccal, elesüggedt szemmel és lélekkel: egy év múlva frakkban s nagyszerűen kihívva ismerem fel egy estélyen. Kérdelem tőle: hogy érzi magát?... Azt mondja: borzasztóan, ezt nem lehet kibírni: ott jobb volt...

— Több nyugalma volt! lelkinyugalma volt a tetves és piszkos tengődés idején, s ma, a frissen vasalt és élvezetekre beállított, de idegörlő pénzhajszá mellett nincs.

Igy van a nyomorban élők egész tömegével: meg akarja ismerni a nyomorultakat?... Nem fogja őket megtalálni internált táborban, valahol egy tömegben, hogy a kíváncsi gazdagok fáradtság nélkül szórakozhassanak látványukon... A szegények legfontosabb karaktervonása, hogy takarják a szegénységüket. A szegény ember elbukik s igyekszik magát gazdagabbnak mutatni, mint amilyen.

A szegény ember jobban el tudja viselni magát a szegénységet, mint azt, hogy emiatt alacsonyabb lénynek tekintsek: jobban elviseli az éhséget, mint a szánalmat.

— De azért ha csak az kell, tudok egész városrészeket megnevezni, ahová elmehet a mi napjaink nyomorának tanulmányozására. Tessék kimenni Óbudára, vagy az Angyalföldre, vagy a külső Ferenc- és Józsefvárosba: azokba a házakba, ahol csak egyszobás lakások vannak. Itt a Tábori Kornél listája: Madách ucca 20—22; Szerdahelyi ucca 16; Losonci ucca 11; Óriás ucca 31; Lujza ucca 21; Kálvária ucca 22; Örömvölgy ucca 23 s a gátuceai s a remeteuceai városi házak. De ugyanilyen joggal ezer házat is felsorolhatott volna Budapesten.

— Hogy néz hát ki ez a nyomor?

— Kispolgári élet s nem félvad, éhségtől üvöltő csorda, amely fényes nappal is levetkezteti az embert. Ilyen nyomort már talán csak exotikus vidékeken talál. De azt igen, azt megláthatja, hogy egy szobában tízen laknak, tizenöten, olyan viszonyok közt élő emberek, akik jövedelmük egy negyedét a lakásra, háromnegyedét a kösztra kénytelenek fordítani, mert kevesebből nem tudják magukat fenntartani. Pedig az élelmezésük is a legminimálisabb, csak éppen hogy munkaerejüket fentartják.

— És egy dolgon fog csodálkozni: azon, hogy a nyomorérzéssel nem fog találkozni. Igaz, sok szó van róla, mert az embereket az élet rákényszeríti, hogy mindig a számára megnyíló lehetőségeket tárgyalja: de nem fog érezni kirobbanó lázat, vulkánikus feszültségeket.

Az egyén csak valamennyire normális viszonyok közt nem teszi felelőssé a társadalmat a saját

*nyomoráért, csak saját magát, a maga élhette-
ségét: s ezzel már le van szerelve a tömegrobbandó.*

Csak rendkívüli sorsfordulatok idején, például egy vesztett háború leszámítolásánál tör ki a közös idegesség: inkább, mint tudat, hogy még ez a nyomorult létezés is bizonytalanná válik ebben az államban s olyankor rohan elő a tömeg a mellékeceákból a fő-útvonalakra s rohan neki a kirakatoknak és a gazdag sétálóknak... De nem az viszi rá, hogy a fizikai nyomora fokozódott, hanem az, hogy a lelkinyugalma van megbontva. Nem öltözik tehát ez alkalomra kosztümbe, rongyosabbra, mint különben él, sőt inkább a jobb ruháját veszi fel, hiszen a nyilvánosság elé lép ki s ez vasárnapi érzést okoz neki. És a jobbik eszét akarja elővenni, egyszerre akar egy egész jövőt megteremtteni.

— A nyomorérzés nem függ attól a vagyoni állapottal, amiben állandóan él az ember, hanem a remények csökkenésétől. A nyomorérzés az egyénnek az a kétségbeesett harca, hogy legalább az élet mai nivóját fenn akarja tartani. Ha úgy látja, hogy ez többé nem sikerül, akkor jön a nyomorokozta kétségbeesés és akkor jön a forradalom. Mindaddig, amíg egyenletes tempójú kormányzás van egy államban s az egész nép érzi a törvények természet-
tani erejét, a legmélyebb nélkülözésben is meg tud-
nak maradni; de ha kizökken az idő s elvesz a biza-
lom a világrend állandóságában: rögtön mindenki
szerepet akar vállalni az új rend megteremtésében:
ez a forradalom.

— Vagyis a forradalmat nem a nyomor idézi elő, hanem a nyomornak is a bizonytalanná válása.

— Ma Budapesten súlyos nyomor van: de forradalmi érzés nincs.

Móricz Zsigmond.